

A KETTŐS IDENTITÁSRÓL

Meggyőződésem szerint az, ami velünk történt, az nemzeti gyűlölködésre vezethető vissza. A mélyebb elemzés, persze, szakértőkre tartozik, én a magam következtetéseit mondom el.

Nagyon nehéz kettős identitással élnem. Megtörténik velem szerb társaságban, hogy a gondolatmenetemet magyarul folytatom. Ilyenkor gyakran mosolyognak, sőt nevetnek rajtam, én meg azt érzem, hogy nem közējük tartozom. Más vagyok én, és másak ők. Abban hiszek, hogy vannak jó és rossz emberek, de különböző nemzetek közösségében is kialakulnak és léteznek más-más életfelfogások, szokások; más kultúrák, más mentalitások. Ha pedig az egymás mellett élő nemzetek között nincs tolerancia, akkor nem érthetjük meg egymást, még akkor sem, ha beszéljük a nyelvet. A származás, a nevelés és a társadalmi hierarchiában elfoglalt – vagy csak elképzelt – pozíció döntően befolyásolja az emberek jellemét. A többségi nemzet tagjainak, akik sosem éltek együtt más népekkel, általában fogalmuk sincs a békés együttélés feltételeiről. Kétféle módon gondolkodni, tanulni, élni, viselkedni. Két nyelven álmodni, beszélni. Egymást gyakran kizáró két norma, kétféle etika szerint viselkedni, cselekedni. Ha ez egyoldalú, akkor ez egyben óriási megterhelés az agynak. Ez a kettősség valójában szellemi fölényt kellene hogy jelentsen, de a toleráns kisebbség az intoleráns többség magatartása miatt szüntelen elnyomatásban van, s ez lélekhasadásos állapotot okoz, szellemi megosztódáshoz vezet. Súlyos teher. Ha másik nemzethez tartozó intoleráns emberrel találkozom, nemcsak a beszédemet kell megváltoztatnom, hanem igyekezniem kell alkalmazkodni az ő másféle szempontjaihoz is. Ugyanerre azonban ő képtelen. Mostanában, az újabb betelepülések után, ismét azt érzem, hogy megbámulnak, ha magyarul beszélek, s mintha ők kérdeznék: Hát ez meg honnan jött?

A Délvidéken a kettős identitás nem ritka jelenség. Legalábbis a múltban nem volt az. Ma ismét egyre gyakoribb. Mi, akikben még él, szükség szerint beszélhetünk, akár anyanyelvi szinten is, magyarul és szerbül. Néha álmodunk is idegen nyelven, idegen emberek között. Magyarok között lehetünk magyarok, a szerbek között pedig észre sem vesszük, hogy nem vagyunk szerbek. Vagy ha nincs is kettős identitásunk, de tisztában vagyunk vele, hogy tudnunk kell legalább elemi szinten a többségi nemzet nyelvét, mert a közösségi élet tapasztalata ezt mondja. A többségi nemzet azonban nem érzi szükségét, hogy a sajátján kívül más nép nyelvét is megismerje, még kevésbé annak kultúráját. Az egyoldalú idomulás

miatt anyanyelvünk ismerete egyre csökken, mert inkább a másik nyelvet használjuk, hisz arra van lépten-nyomon szükség. Szinte természetes ez azoknál, akik életüket, karrierjüket kizárólag szerb közösségben élik. A családjukon belül esetleg magyarul beszélnek ők is, de szegényes a szókincsük, idővel csupán töredéke lesz a szép, gazdag magyar nyelvnek.

Ebben a hazában még az eredeti nevem is átszerbesült, Jelisaveta maradtam. Mégis kedvesnek kell lennem azokhoz, akiknek a gyerekei valamikor az enyéimet lecigányozták, s akiknek a harmadik generációja ismét veri az enyéimet, most az unokáimat, ami miatt gyermekeinknek kisebbségi érzésük lett.

A két-, sőt többnyelvűség ma is nagyon fontos tényező világunkban. Ez az együttélés záloga. Baj akkor van, ha a másik nép – a többségi – erre nem hajlandó, nem mutat érdeklődést egymás megértése iránt. Ezen a téren még gyerekipőben jár ez az ország. A többnemzetiségű, egészséges társadalmakban különböző népek beszélnek és értik egymás nyelvét. Nincsen köztük rangbéli különbség. Ez a feltétele egymás megértésének, a jó viszonynak.

Magyarnak maradni viszont életünk minden pillanatában kötelességünknek tartom, teljes átérzéssel, teljes szívünkkel. Ismernünk kell és énekelnünk a Himnuszt, a Szózatot. Gyökereinket sohasem szabad megtagadni. Ugyanakkor a sikeres beilleszkedés érdekében anyanyelvi szinten el kell sajátítanunk a szerb nyelvet. Szerintem éppen úgy tudnunk kell a szerb himnuszt is. Mint ahogy a szerb néptáncot is.

Különben itt nincs jövőnk. Ezt itt, úgy éreztem, el kell mondanom, mert fájó igazság, és aktuális.